

Дата: 26.01.2023

Урок № 31

Тема: ВІДОКРЕМЛЕНІ ПРИКЛАДКИ

Мета: поглибити знання восьмикласників про відокремлені члени речення, ознайомити з відокремленими прикладками, їх місцем у реченні відповідно до означуваного слова; формувати загальнопізнавальні вміння знаходити в тексті відокремлені прикладки, аналізувати їх, правильно інтонувати речення з відокремленими прикладками; розвивати творчі вміння трансформувати, моделювати, конструювати речення з відокремленими прикладками; за допомогою мовленнєво-комунікативного дидактичного матеріалу формувати сталий інтерес до відомих постатей України, їх творчості та здобутків.

Матеріали до уроку:

Прочитати текст. Визначити жанр висловлювання. Дослідити, що виражає заголовок — тему чи основну думку.

МИКЛУХО-МАКЛАЙ — НАЩАДОК ЗАПОРОЖЦІВ

Микола Миколайович Миклухо-Маклай — усесвітньо відомий етнограф і мандрівник. Народився він у батьківському маєтку біля Малина на Житомирщині. Освіту здобув у Петербурзі в гімназії та університеті.

Микола Ілліч, батько вченого, був родом із Стародубського повіту на Чернігівщині, працював на залізниці інженером. Патріот свого краю, він читав у рукописах твори Тараса Шевченка. Мати походила з польсько-німецької родини.

У родині Миклухо-Маклая з покоління в покоління передавався переказ, що пізніше ліг в основу повісті Миколи Гоголя «Тарас Бульба». Охрім Макуха, далекий предок по батьківській лінії, був одним із курінних отаманів у Війську Запорізькому. Разом із ним воювали троє його синів — Омелько, Хома і Назар. Середній син, Назар, закохався в польську панянку і став зрадником, перейшовши на бік поляків, що були в оточеній козаками фортеці. Брати Омелько й Хома вночі пробралися у фортецю і викрали Назара, щоб покарати його за зраду. Повертаючись до своїх, козаки натрапили на польську варту. Хома залишився прикривати відхід Омелька, що ніс зв'язаного Назара. Хома в тому бою загинув, а Омелько з братом зумів утекти від переслідувачів. Охрім Макуха власноруч стратив свого сина-відступника.

Григорій Ілліч Миклухо-Маклай, рідний дядько славетного мандрівника, навчався і товаришував із Миколою Гоголем. Письменник дуже цікавився сімейними переказами друга і поклав їх в основу одного з найбільш знаменитих своїх творів. Так Охрім Макуха став прототипом Тараса Бульби (А. Полетавкін).

Ø З'ясувати, чи всі виділені частини тексту є відокремленою прикладкою. Свою відповідь аргументувати.

Ø Яке місце в реченні відповідно до означуваного слова може займати відокремлена прикладка? Відповідь проілюструвати прикладами з тексту.

Ø За допомогою схеми розказати про відокремлену прикладку: що вона позначає, чим виражається, до якого слова відноситься в реченні, на які види поділяється.

Ø Опрацювавши теоретичний матеріал підручника, зробити висновок про те, які розділові знаки вживаються в реченнях з відокремленими прикладками.

Ø Пригадати, яка особливість уживання на письмі непоширених прикладок. Назвати основні правила вживання дефіса та лапок при непоширених прикладках.

Пояснювальний диктант

Ø Записати речення, розставляючи потрібні розділові знаки. Виділити відокремлені прикладки. Схарактеризувати їх, скориставшись алгоритмом.

1. Прибув мій канівський земляк Середя на ім'я Петро (Г. Костюк). 2. Дружина Платона Смиренка Софія за походженням французька дворянка швидко перейняла козацькі звичаї родини, охоче спілкувалася українською мовою (Л. Мацько). 3. Із Любечем давньоруським містом пов'язані долі багатьох руських князів Олега, Ярослава Володимировича, Святополка, Володимира Мономаха, Святослава Всеволодовича (М. Тищенко). 4. Особливо вразила і запам'яталася всім художня композиція Сашка Довженка «Святки» поетична розповідь про народні новорічні торжества (С. Плачинда). 5. Двадцятишестирічний лікар-мікробіолог майбутня зірка світової медичної науки і майбутній президент Усеукраїнської академії наук Данило Заболотний провів на собі перший експеримент, прийнявши винайдену холерну вакцину (Л. Мацько). 6. Михайла Щепкіна кріпака з Куртини викупили 1818 року в Полтаві за 7207 карбованців (М. Шудря). 7. Неподалік Сорбонни стоїть найстаріший храм Парижа, зведений за наказом Генріха I чоловіка Анни Ярославни (О. Балабко).

Ø З'ясувати, у яких реченнях доцільно вжити тире при відокремлених прикладках.

Алгоритм характеристики відокремленої прикладки

Ø Записати речення, уставляючи замість крапок потрібні за змістом відокремлені прикладки. За потреби скористатися довідкою.

1. У візантійських хроніках лишилися описи зовнішності сина Ігоря й Ольги,
2. «Моцартом духовної музики» називав Артема Веделя у своїх схвильованих листах земляк Дмитро Бортнянський,
3. Нас зустрічає Зіновія Франко,
4. Володимир Іванович Вернадський — ... — був основоположником учення про біосферу та ноосферу.
5. Із Острогом, ... , пов'язана доля такої історичної постаті, як Володимир Мономах.

Довідка: давньоруським містом; на той час уже всесвітньо відомий композитор; видатний вітчизняний учений-енциклопедист, природодослідник, мінералог і кристалограф; київського князя Святослава; онука Каменяра.

Ø Дослідити, як узгоджується відокремлена прикладка з означуваням словом.

Ø Пояснити вживання коми й тире в реченнях з відокремленими прикладками.

Домашнє завдання: § 37-38 впр. 7 (2)

**Фото виконаних завдань надсилати мені на електронну пошту
y.levchuk2976@gmail.com**

У темі листа вкажіть ваше прізвище, номер групи та № уроку.